

TEZAUURUL ACADEMIC
AL PROFESORULUI
CONSTANTIN EȚCO: REMEMORAREA
ANIVERSĂRII DE 80 DE ANI
AI USMF NICOLAE TESTEMIȚANU

CZU: [614.2+378.661](478)(092)

Ludmila GOMA¹, Nina GLOBALA¹,
Iuliana FORNEA², Mariana CERNIȚANU²,
Natalia DANILIU², Margarita CĂRĂRUȘ²,
Alina FERDOHLEB¹

¹Catedra de medicină socială și management Nicolae Testemițanu,

²Catedra de sănătate mintală, psihologie medicală și psihoterapie
Alexandru Nacu, USMF Nicolae Testemițanu

[https://doi.org/10.52556/2587-3873.2025.3\(105\).01](https://doi.org/10.52556/2587-3873.2025.3(105).01)

Rezumat

Pornind de la celebrarea a „80 de ani de viziune, identitate și excelență europeană” a Universității de Stat de Medicină și Farmacie Nicolae Testemițanu, lucrarea își propune să evidențieze modul în care viziunea academică și managerială a profesorului Constantin Ețco a dus la transformări structurale și conceptuale în formarea medicală și în organizarea instituțională a universității. Studiul are un caracter calitativ, istoric-instituțional, bazat pe analiză documentară. Au fost utilizate următoarele surse: documente biografice și instituționale referitoare la activitatea profesorului Constantin Ețco; lucrările sale științifice și pedagogice publicate; acte instituționale privind înființarea catedrelor și reformele universitare; acte normative și materiale aferente programelor naționale de sănătate; texte comemorative și intervenții oficiale. Metodele aplicate sunt analiza documentară, analiza de conținut, sinteza istorică și triangularea datelor, pentru verificarea coerenței și validarea informațiilor. Viziunea managerială a profesorului Constantin Ețco a facilitat modernizarea universității prin instituirea programelor de masterat și rezidențiat, consolidând statutul Universității ca instituție de educație medicală superioară de tip european. Profesorul Ețco a fondat catedra „Economie, management și psihopedagogie în medicină”, structură academică multidisciplinară - care a integrat domenii precum economia sănătății, managementul sanitar, psihologia, medicina socială și legislația medicală. În plus, inițiativele de formare didactică continuă implementate sub forma unui modul de psihopedagogie, au oferit cadrelor medicale pregătire pedagogică sistematică, adaptând formarea profesorilor la cerințele contemporane. Moștenirea domniei sale transcende sfera didactică, vizând dezvoltarea managementului la nivel de sistem și implementarea reformelor în sistemul de sănătate, cea mai notabilă fiind introducerea și implementarea medicinei asigurate în Republica Moldova. Rememorarea operei sale la momentul jubileului USMF „Nicolae Testemițanu” îl validează ca arhitect al dezvoltării și modernizării direcției strategice actuale a instituției. Opera academică și managerială a lui Constantin Ețco reprezintă un „tezaur academic”. Prin fundamentele legale și conceptuale puse, viziunea sa a contribuit decisiv la orientarea strategică a USMF spre standarde europene în educație și sănătate. Transformările implementate demonstrează relevanța integrării educației, managementului și psihopedagogiei pentru pregătirea unui corp profesoral medical modern, capabil să răspundă provocărilor actuale ale sistemului de sănătate.

Cuvinte-cheie: tezaur academic, educație medicală, psihopedagogie în medicină, management sanitar, reformă instituțională, reforme în sănătate

Summary

The academic treasury of professor Constantin Ețco: commemoration of the 80-Year Anniversary of „Nicolae Testemițanu” University of Medicine & Pharmacy

Based on the commemoration of “80 years of vision, identity and European excellence” of “Nicolae Testemițanu”

University of Medicine & Pharmacy, this paper aims to highlight how the academic and managerial vision of Constantin Ețco has led to structural and conceptual transformations in medical education and in the institutional organization of the university. The study is a qualitative, historical-institutional analysis based on documentary research. The following sources were used: biographical and institutional records of Professor Constantin Ețco; his published scientific and pedagogical works; institutional documents on the establishment of departments and reforms; normative acts and materials related to national health policies; as well as commemorative texts and official statements. Methods include document analysis, content analysis and historical synthesis, with data triangulation to ensure consistency and validation of findings. Constantin Ețco's managerial vision facilitated the modernization of the university by establishing master's and residency programmes, consolidating University as a European-style higher medical education institution. A multidisciplinary academic department - “Economics, Management and Psychopedagogy in Medicine” - was created, integrating fields such as health economics, health management, psychology, social medicine, and medical legislation. Moreover, continuing-education initiatives - implemented as a 60-credit psychopedagogy module - have provided medical staff with systematic pedagogical training, aligning the preparation of teaching personnel with contemporary standards. His legacy transcends didactics, aiming at system-level management development and the implementation of health-care reforms, the most notable being the introduction and realization of insured medicine in the Republic of Moldova. The commemoration of his work on the occasion of the 80-year anniversary of “Nicolae Testemițanu” University of Medicine & Pharmacy confirms him as a key architect of the institution's strategic development and modernization. The academic and managerial work of Constantin Ețco constitutes an “academic treasury”. Through the legal and conceptual foundations he laid, his vision decisively contributed to the strategic orientation of University toward European standards in education and health. The implemented transformations demonstrate the relevance of integrating education, management, and psychopedagogy in training a modern medical faculty body, capable of responding to the current challenges of the health system.

Keywords: academic treasury, medical education, medical psychopedagogy, health management, institutional reform, health reforms

Резюме

Академическое наследие профессора Константина Ецко: посвящение к 80-летию Государственного медицинского и фармацевтического университета им. Николае Тестемицану

В связи с торжественными мероприятиями, посвященным «80-летию визионерства, оригинальности и передового европейского опыта» Государственного медицинского и фармацевтического университета им.

Николае Тестемицану данная работа направлена на то, чтобы подчеркнуть как академическое и управленческое видение профессора Константина Ецко привело к структурным и концептуальным преобразованиям в медицинском образовании и в институциональной организации университета. Исследование носит качественный, историко-институциональный характер и основано на документальном анализе. В качестве источников использованы: биографические и официальные документы, отражающие деятельность профессора Константина Ецко; его опубликованные научные и педагогические труды; документы о создании кафедр и реформах; нормативные акты и материалы национальных программ здравоохранения; а также памятные тексты и официальные выступления. Применён документальный и контент-анализ, исторический синтез и триангуляция данных для проверки достоверности и сопоставления информации. Управленческое видение Константина Ецко способствовало модернизации университета - были созданы программы магистратуры и ординатуры, что укрепило статус Университета им. Николае Тестемицану как высшего медицинского учебного заведения европейского уровня. Профессор Ецко основал междисциплинарную кафедру - «Экономика, менеджмент и психопедагогика в медицине», объединяющую такие области, как экономика здравоохранения, менеджмент, психология, социальная медицина и медицинское законодательство. Кроме того, инициированные программы непрерывного педагогического образования - реализованные в виде модуля психопедагогики на 60 кредитов - обеспечили медицинским кадрам системную педагогическую подготовку, адаптируя подготовку преподавателей к современным стандартам. Его наследие выходит за рамки образовательной деятельности: целью была разработка управления на системном уровне и реализация реформ в системе здравоохранения, наиболее значительной из которых стало внедрение и реализация страховой медицины в Республике Молдова. Воспоминание о его деятельности по случаю 80-летнего юбилея Государственного медицинского и фармацевтического университета им. Николае Тестемицану подтверждает его роль как архитектора стратегического развития и модернизации этого учреждения. Академическая и управленческая деятельность Константина Ецко представляет собой «академическое наследие». Благодаря заложенным им правовым и концептуальным основам, его видение решительно способствовало стратегической ориентации Университета им. Николае Тестемицану на европейские стандарты в образовании и здравоохранении. Внедренные преобразования демонстрируют актуальность интеграции образования, управления и психопедагогики для подготовки современного профессорско-преподавательского состава медицинского профиля, способного отвечать на современные вызовы системы здравоохранения.

Ключевые слова: академическое наследие, медицинское образование, психопедагогика в медицине, менеджмент в здравоохранении, институциональная реформа, реформы в здравоохранении

Introducere

Aniversarea a opt decenii de activitate a Universității de Stat de Medicină și Farmacie (USMF) *Nicolae Testeмицану* din Republica Moldova, celebrată sub egida „80 de ani de viziune, identitate și excelență europeană”, a marcat nu doar o formă istorică, ci și un moment de reflecție instituțională profundă. Festivitățile solemne și Congresul aniversar cu participare internațională au reafirmat rolul strategic al USMF *Nicolae Testeмицану* ca reper fundamental în educația medicală, cercetare și inovare, confirmând, totodată, angajamentul său neclintit față de valorile esențiale ale medicinei: profesionalism, umanitate și respect pentru viață. Prezența înaltelor oficialități, inclusiv a Președintei Republicii Moldova, Maia Sandu, a subliniat importanța națională și internațională a universității.

Într-un astfel de cadru festiv, dedicat validării direcției instituționale și proiecției viitoare, se impune rememorarea și onorarea arhitecților excelenței academice. În contextul acestui bilanț jubiliar, tezaurul academic lăsat în urmă de profesorul universitar Constantin Ețco (06.12.1971–19.12.2017) reprezintă un pilon esențial al moștenirii USMF *Nicolae Testeмицану*.

Comemorarea profesorului Constantin Ețco, doctor habilitat în științe medicale și profesor universitar, transcende simpla evocare istorică, reprezentând un act strategic de validare a direcției instituționale a USMF *Nicolae Testeмицану*. Poziția sa de șef al Catedrei de management și psihologie și de fondator al Revistei *Sănătate Publică, Economie și Psihologie în Medicină* (2003) ilustrează o viziune multidisciplinară inovatoare. Omagiul adus domnului profesor C. Ețco, în special prin recunoașterea sa ca vizionar al reformei educaționale post-sovietice, reafirmă angajamentul Universității față de standardele de pregătire profesională bazate pe calitate, excelență și performanță [1, 2].

Scop

Analiza și validarea moștenirii academice și profesionale a profesorului Constantin Ețco (1941–2017) în domeniul managementului sanitar, evidențiind contribuția sa în contextul aniversării a 80 de ani de excelență a Universității de Stat de Medicină și Farmacie *Nicolae Testeмицану*.

Obiective de cercetare

Contextualizarea memoriei, operei și impactului profesorului universitar Constantin Ețco în contextul aniversar al 80 de ani de activitate a USMF *Nicolae Testeмицану*.

Examinarea contribuției profesorului C. Ețco la dezvoltarea și modernizarea managementului serviciilor de sănătate din Republica Moldova.

Propunerea unei viziuni multidisciplinare: integrarea economiei, managementului și psihologiei în medicină ca model pentru formarea viitorilor specialiști.

Validarea rolului moștenirii academice și instituționale a profesorului Constantin Ețco ca fundament strategic al direcției actuale de „exelență europeană în învățământul medical superior” al USMF *Nicolae Testemițanu* și argumentarea necesității transmiterii acestui patrimoniu către generațiile viitoare.

Profesor universitar **Constantin Ețco**
(22.07.1941–19.12.2017)

Materiale și metode

Studiul reprezintă o analiză documentară și sinteză istoriografică, încadrându-se în categoria cercetărilor calitative de tip istoric și instituțional. Pentru realizarea studiului au fost utilizate următoarele surse: date biografice și universitare referitoare la activitatea lui Constantin Ețco; materiale științifice și pedagogice publicate sub conducerea sa (monografii, manuale, ghiduri etc.); documente instituționale privind fondarea catedrelor, asociațiilor și reformelor universitare; date privind politicile naționale de sănătate elaborate cu participarea sa; lucrări omagiale și discursuri oficiale prezentate cu ocazia comemorării sale. Metodele aplicate au fost: analiza documentară, analiza istorică, analiza de conținut, sinteza tematică, triangularea datelor – metodă de validare internă, prin care informațiile din diverse surse (documente administrative, lucrări științifice, teze etc.) au fost comparate pentru coerență și confirmare reciprocă.

Rezultatele cercetării

Lucrarea dedicată profesorului universitar Constantin Ețco semnifică, în momentul aniversării a 80 de ani de la fondarea USMF *Nicolae Testemițanu*, o rememorare instituțională de mare importanță. Efortul de evocare a activității sale nu are caracter pur comemorativ, ci servește ca validare a traiectoriei strategice pe care universitatea a optat să o urmeze, prin consolidarea unui model instituțional de excelență, adaptat la cerințele moderne europene.

În esență, activitatea sa profesională a devenit un element-cheie al „tezaurului academic” al universității - nu doar pentru valoarea personală, ci pentru ceea ce a construit - o viziune holistică, integrând management, economie, psihopedagogie și politici de sănătate, transpuse în structuri instituționale durabile. [2]

Cercetarea a stabilit că traseul profesional al profesorului Ețco a fost structurat sub influența directă a mentoratului vizionar al profesorului Nicolae Testemițanu, sub a cărui îndrumare a fost drept primul doctorand. Teza sa de doctor în științe medicale (1979) s-a concentrat pe aspecte medico-sociale ale morbidității infantile, contribuind esențial la aprofundarea înțelegerii acestui fenomen și, implicit, la eforturile de scădere a mortalității infantile în RSSM.

Ulterior, Constantin Ețco a modernizat domeniul lăsat de mentorul său, transformând o disciplină bazată pe igienă socială într-o știință a managementului sanitar strategic adaptată contextului unui stat independent [2, 3].

Contribuția instituțională definitorie a profesorului Constantin Ețco constă în crearea și consolidarea managementului sistemului de sănătate din Republica Moldova. Prin fondarea în 1997 a Catedrei de economie, management și psihopedagogie în medicină la USMF *Nicolae Testemițanu* (ulterior, Catedra de management și psihologie). Profesorul Constantin Ețco a pus bazele unei formări sistematice a specialiștilor capabili să răspundă realităților economice și sociale în schimbare. [2]

Elementul definitoriu al catedrei a fost interdisciplinaritatea, integrând în planurile de studii materii absolut noi, precum economia ocrotirii sănătății, managementul, psihologia și bazele legislative în activitatea medicală [4, 5, 6]. Această viziune a promovat competențele transversale și a format specialiști conștienți de dimensiunea umană, socială și etică a profesiei medicale. Oferta educațională a cuprins peste 20 de discipline [4, 5, 6].

Activitatea didactică a fost dublată de o intensă activitate de cercetare și instituționalizare:

Catedra a servit drept prototip pentru viitoarea Școală de Management în Sănătate Publică [2].

A fost fondată Asociația Economie, Management și Psihologie în Medicină (2000), care a obținut afilierea internațională la ALASS (Asociația Latină de Analiză a Sistemelor de Sănătate). [2].

Colectivul Catedrei economie, management și psihopedagogie în medicină, la Jubileul de 70 ani ai profesorului Constantin Ețco (2011)

A fost lansată revista de profil, *Sănătate Publică, Economie și Management în Medicină* (2003) [1, 2].

Profesorul Constantin Ețco a creat o veritabilă „școală” științifică: sub îndrumarea sa au fost susținute 42 de teze de doctorat și 4 teze de doctor habilitat [7]. După plecarea din viață a profesorului C.Ețco, în anii 2018-2025 au fost susținute încă 6 teze: 3 teze de doctorat și 3 teze de doctor habilitat.

Opera sa științifică însumează aproximativ 780 de lucrări publicate, dintre care 35 de monografii și 80 de manuale, compendii, ghiduri și materiale didactice – o contribuție consistentă la patrimoniul academic și științific al instituției [7]. Din stagiul total de muncă 60 ani – 46 au fost consacrați activității în USMF *Nicolae Testemițanu*.

O contribuție semnificativă a profesorului Constantin Ețco a reprezentat modernizarea USMF *Nicolae Testemițanu* prin dezvoltarea pregătirii post-universitare. Prin implicarea sa conceptuală și organizatorică, a contribuit la introducerea rezidențiatului și a programelor de masterat, creând baza pentru formarea profesională avansată. Sub conducerea sa au fost pregătiți primii masteranzi (12 masteranzi în managementul sanitar), ceea ce a reprezentat punctul de plecare al unei noi generații de manageri și specialiști în sănătate publică. [3, 7].

Această tranziție a constituit un pas decisiv, indispensabil pentru alinierea la Procesul Bologna și pentru asigurarea mobilității profesionale în Spațiul European al Învățământului Superior. Prin această reformă, profesorul universitar Constantin Ețco s-a afirmat ca un promotor al europenizării educației medicale din Republica Moldova.

Introducerea psihologiei și psihopedagogiei în structura catedrei arată o abordare holistică,

adaptată cerințelor medicului modern, integrând în pregătire componente manageriale, psihologice și pedagogice. La USMF *Nicolae Testemițanu*, în anul universitar 1997-1998, la propunerea profesorului Constantin Ețco, a fost introdus cursul de pedagogie medicală pentru studenții din anul VI, iar în paralel – un program de formare continuă în „Psihopedagogia învățământului superior medical” pentru magiștri și doctoranzi. Aceste inițiative au reprezentat începutul instituționalizării pregătirii didactice în învățământul medical superior din Republica Moldova. [8, 9]

Pe lângă activitatea sa didactică și de cercetare la USMF *Nicolae Testemițanu*, Profesorul Ețco a avut un rol crucial în reglementarea și asigurarea calității învățământului superior medical. În anii 2000-2017 concomitent a îndeplinit funcția de Șef al Secției medicină și farmacie a Consiliului Național de Acreditare și Atestare (CNAA), actualmente ANACEC, al Republicii Moldova. În această calitate, Domnia sa a supravegheat, a evaluat și expertizat peste 1600 de dosare pentru conferirea gradelor și titlurilor științifice, contribuind esențial la validarea și promovarea excelenței în știința medicală națională. [10, 13].

Discipolii profesorului C. Ețco – promotori ai sistemului de sănătate

În calitate de specialist principal în sănătate publică și management al Ministerului Sănătății, C. Ețco a avut un rol definitiv în reformarea și modernizarea sistemului național de sănătate:

A contribuit substanțial la elaborarea **actelor normative necesare pentru introducerea sistemului asigurărilor medicale obligatorii (AMO)** [10].

Studiile sale științifice au servit drept bază pentru elaborarea de politici, strategii de sănătate și programe naționale, inclusiv a **Politicii Naționale de Sănătate a Republicii Moldova (2007-2021)** [10].

A fost un **promotor activ al schimbului de experiență și cunoștințe**, fiind memorabilă și semnificativă **participarea sa la inițierea, planificarea și organizarea congreselor specialiștilor din domeniul sănătății publice și managementului**

sanitar din Republica Moldova. Această activitate a contribuit esențial la dezvoltarea profesională continuă a cadrelor didactice și a specialiștilor din sistem.

Piesa centrală în tezaurul bibliografic al profesorului Constantin Ețco este editarea în 2006 în limba română a tratatului **Management în sistemul de sănătate** (864 pagini), considerat o veritabilă „enciclopedie managerială” datorită caracterului său exhaustiv și aplicativ. Lucrarea tratează într-un stil inovator, managementul resurselor umane, materiale, financiare și temporale, oferind principii aplicabile atât în instituții medicale, cât și în administrație sau chiar la nivel familial [5].

Omagiile aduse lui Constantin Ețco îl descriu ca pe un **profesionist desăvârșit** și, în egală măsură, ca pe o **personalitate de înaltă ținută morală și responsabilitate civică**. Filosofia vieții sale era ancorată într-un „tezaur de înțelepciune milenară și valori morale”, moștenite din familie și completate de învățămintele prețioase ale dascălilor săi.

Pentru C. Ețco a fi o adevărată personalitate însemna, mai presus de toate, a reprezenta o valoare, iar virtutea sa fundamentală era „**A trăi cu demnitate**”. Colegii și contemporanii săi l-au apreciat ca pe un „adevărat fiu al neamului”, căruia i-a păsat profund de destinul medicinei autohtone, al *alma mater* și al țării. Este de remarcat faptul că el a reușit să descopere nu doar arta de a tămădui, ci și pe cea de a trăi [11, 12, 14, 15].

Dimensiunea filosofică a moștenirii sale este ilustrată metaforic de titlul cărții omagiale scrise de Liviu Belâi: „**Constantin Ețco – Magul din Țara gorunilor**”. Termenul „Magul” implică un statut ce depășește simplul profesor sau manager, sugerând rolul său de inițiat sau deținător al unei cunoașteri profunde, în timp ce „Țara gorunilor” plasează această înțelepciune într-un context autohton, ancestral. Acest calificativ simbolic reflectă percepția că Constantin Ețco a fost un vizionar, care a dat dovadă de o înțelepciune profundă pentru a reforma un domeniu vital. Lansarea acestei cărți a avut loc pe 19 octombrie 2021, în contextul marcării Zilelor Universității. [13]

Profesorul Constantin Ețco a fost distins cu numeroase medalii și ordine de stat, printre care: medalia „**Veteran al muncii**” (1987), medaliile „**Nicolae Testemițanu**” și „**Dimitrie Cantemir**” (2011), respectiv **Ordinul „Gloria Muncii**” (2012). De asemenea, a primit trofeul „**Pentru întreaga activitate**” în cadrul Galei Premiilor în Sănătate și „**Insigna de aur**” a Companiei Naționale de Asigurări Obligatorii în Asistență Medicală. Profesorul Ețco a fost desemnat membru al **Asociației Americane a Profesorilor Universitari de Pregătire a Administratorilor în Ocrotirea Sănătății** (1994), fapt care a permis adaptarea accelerată a sistemului național de

sănătate la cerințele internaționale. Din anul 2007 profesorul Ețco devine membru al **Asociației Latine de Analiză a Sistemului de Sănătate** (ALASS).

Recunoașterea internațională a inclus și desemnarea sa ca **academician** de mai multe instituții de prestigiu, precum **Academia Internațională Noosfera** (Moscova, 1999), **Academia Internațională de Informatizare pe lângă ONU** (2004) și **Academia Internațională de Management** (2004) [7, 10]. De asemenea, i-a fost conferit titlul onorific de Academician, Doctor Honores Causa al **Academiei de Studii Înalte** din Iași, România.

Profesorul Constantin Ețco a fost laureat al Premiului Academiei de Științe al Moldovei în anul 2008 și laureat al Premiului Național în anul 2016.

Cea mai vizibilă formă de perpetuare a memoriei sale este **instalarea bustului său pe Aleea Savanților și Medicilor Iluștri a USMF**. Această onoare plasează figura sa alături de ceilalți mari fondatori și contribuitori ai *alma mater*. Bustul reprezintă un monument nu doar al omului, ci și al **viziunii sale reformatoare**, ca sursă de inspirație constantă. Rectorul Emil Ceban a subliniat că viața și activitatea profesorului Ețco constituie un **model excepțional de serviciu și un exemplu demn de urmat** pentru generațiile tinere. [12]

Discuții

Analiza activității profesorului Constantin Ețco demonstrează că moștenirea sa constituie un pilon sistemic pentru transformarea educației medicale și a politicilor de sănătate din Republica Moldova.

Bustul profesorului Constantin Ețco pe Aleea Savanților și Medicilor Iluștri a USMF Nicolae Testemițanu

Implementarea rezidențiatului și masteratului a schimbat paradigma formării medicale, permițând USMF *Nicolae Testemițanu* să atingă standardele europene și să-și consolideze statutul de instituție modernă. Introducerea dimensiunilor psihologice și pedagogice în pregătirea cadrelor medicale a dezvoltat un profil al medicului adaptat cerințelor contemporane, în care competențele transversale sunt

la fel de importante ca și cele clinice. În acest sens, introducerea modulului psihopedagogic de 60 de credite în 2018 reflectă continuitatea și actualizarea viziunii lui Constantin Ețco, consolidând pregătirea multidimensională a corpului profesoral medical, conform standardelor europene. [15].

Fondarea Catedrei interdisciplinare de economie, management și psihopedagogie și instituirea Școlii de Management în Sănătate Publică au demonstrat că inițiativele academice bine fundamentate pot deveni factori decisivi în reforma sistemului de sănătate. Catedra a jucat un rol strategic în dezvoltarea curriculumului, formarea cadrelor medicale și realizarea de contribuții științifice relevante, generând continuitate prin generații succesive de specialiști. [15].

De asemenea, contribuțiile lui Constantin Ețco la fundamentarea sistemului de asigurări medicale obligatorii (AMO) și la elaborarea strategiilor naționale de sănătate subliniază capacitatea sa de a transfera cercetarea academică în politici publice concrete. Această sinergie între cercetare, teorie și aplicare legislativă reflectă caracterul complex și pragmatic al operei sale.

Figura profesorului Ețco semnifică astăzi drept un simbol al continuității valorilor USMF *Nicolae Testemițanu*: demnitate, responsabilitate civică, excelență profesională și angajament față de binele public.

Bustul său și omagiile oficiale nu reprezintă doar gesturi comemorative, ci modalități de instituționalizare a unei memorii exemplare, care servesc ca reper pentru generațiile viitoare.

Concluzii

Analiza esențială a moștenirii lui Constantin Ețco relevă câteva direcții strategice care fac din aportul său un pilon al identității și prestigiului actual al USMF *Nicolae Testemițanu*:

Reforma structurală în educația medicală - prin introducerea rezidențiatului, masteratelor, a unei catedre interdisciplinare, Școlii de Management și a unor discipline noi, relevante pentru medicina modernă.

Integrarea științifică, pedagogică, managerială și socială - transformarea educației medicale dintr-un model restrictiv într-un model holistic, adaptat realităților economice și sociale ale Moldovei post-sovietice.

Tranziția de la concepția academică la politici publice - contribuția la elaborarea politicilor naționale de sănătate, instituirea asigurărilor medicale, organizarea sistemului de sănătate, afirmarea ideii că o universitate poate fi actor activ de modernizare a statului.

Formarea de cadre și tradiții științifice - prin teze de doctorat/habilitat, publicații, manuale,

monografii; asigurarea continuității instituționale și științifice.

Valoarea moral-culturală și simbolică - personalitatea, filozofia de viață, etica profesională și civică a profesorului Ețco constituie un model inspirațional pentru întreaga comunitate academică și medicală.

Prin aceste dimensiuni complementare - structurală, științifică, politică și morală - moștenirea lui Constantin Ețco devine parte integrantă a identității USMF *Nicolae Testemițanu*, contribuind la ceea ce astăzi este numit „exceelență europeană în învățământul medical superior”.

Declarația de conflict de interese

Autorii declară lipsa conflictului de interese.

Declarația de finanțare

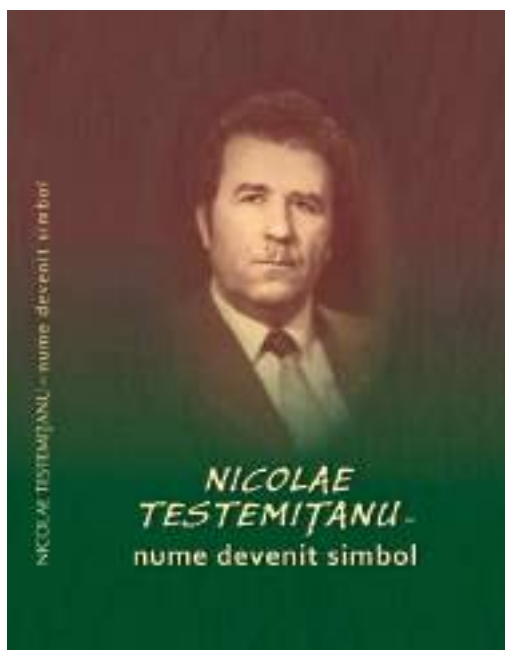
Lucrul asupra articolului nu a fost remunerat.

Bibliografie

1. EȚCO, C. et al. *Catedra Economie, Management și Psihopedagogie la 10 ani*. Chișinău: Epigraf, 2007, 280 p. ISBN 978-9975-924-96-2.
2. EȚCO, C., et al. *Catedra Economie, Management și Psihopedagogie în medicină (15 ani de activitate didactică și științifică)*. Tipografia „PRIMEX-COM” SRL, Chișinău: Epigraf, 2013, 324 p. ISBN 978-9975-4209-5-2.
3. EȚCO, C., GLOBALA, N. Managementul din instituțiile medicale și căile de eficientizare a lui. În: *Sănătate Publică, Economie și Management în Medicină*. Chișinău, 2005, nr.2, pp. 4–9. ISSN 1729-8687.
4. EȚCO, C., GOMA, L., REABOV, E., și al. *Economia ocrotirii sănătății*. Chișinău: Epigraf, 2000, 379 p. ISBN 9975-903-09-6.
5. EȚCO, C. *Management în sistemul de sănătate*. Chișinău: Epigraf, 2006, 864 p. ISBN 978-9975-924-79-5.
6. EȚCO, C., CERNIȚANU, M., FORNEA, I.U., și al. *Psihologie Medicală*. (Suport de curs). Chișinău: C.E.P. „Medicina”, 2013, 270 p. ISBN 978-9975-113-97-7.
7. Constantin Ețco: 75 de ani: Bibliografie / Univ. de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”, Bibl. Șt. Medicală; alcăt.: Ana Rusu, Natalia Bot, Elena Varlacova; resp. ed.: Liubovi Karneeva. Ch.: Epigraf, 2016. - 136 p.: fot. ISBN 978-9975-125-91-8.
8. GOMA, L., CERNIȚANU, M., GLOBALA, N., CĂRĂRUȘ, M. Abordări privind formarea psihopedagogică a cadrelor didactice universitare cu profil medical. În: *Materialele Congresului consacrat aniversării a 75-a de la fondarea Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”*. Chișinău, 2020 p. 113. Disponibil la: https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/125747
9. GOMA, L., CERNIȚANU, M., GLOBALA, N., CĂRĂRUȘ, M. Pedagogia învățământului medical superior: File istorice. În: *Sănătate Publică, Economie și Management în Medicină*. Chișinău, 2021, nr. 3(90), pp. 78-79. ISSN 1729-8687. ISSN 1729-8687.
10. *Constantin Ețco, cinstindu-i memoria... Evenimente probate prin documente, care au imortalizat numele profesorului*

- (alcătuitor: Ludmila Ețco; coordonator: N. Zarbailov). Chișinău: Epigraf, 2023, 180 p. ISBN 978-9975-60-525-0.
11. FORNEA, IU. În memoria profesorului universitar Constantin Ețco: 80 de ani de la naștere. În: *Sănătate Publică, Economie și Management în Medicină*. Chișinău, 2021, nr. 3(90), pp. 80-81. ISSN 1729-8687. [https://doi.org/10.52556/2587-3873.2021.3\(90\).22](https://doi.org/10.52556/2587-3873.2021.3(90).22)
 12. CEBAN E. Constantin Ețco – 80 de ani de la naștere 22.07.1941–19.12.2017. În: *Sănătate Publică, Economie și Management în Medicină*. Chișinău, 2021, nr. 3(90), pp. 5-6. [https://doi.org/10.52556/2587-3873.2021.3\(90\).01](https://doi.org/10.52556/2587-3873.2021.3(90).01)
 13. BELĂI, L. Constantin Ețco. Magul din țara gorunilor: O pagină palpitantă din Marea Carte a Medicinii Moldave. Chișinău: Epigraf, 2021, 408 p. ISBN 978-9975-60-407-9.
 14. FORNEA IU. Constantin Ețco – Ctitor al Managementului Sistemului de Sănătate în Republica Moldova. În: *Sănătate Publică, Economie și Management în Medicină*. Chișinău, 2021, nr. 3(90), pp. pp. 76-77. ISSN 2587-3873. [https://doi.org/10.52556/2587-3873.2021.3\(90\).20](https://doi.org/10.52556/2587-3873.2021.3(90).20)
 15. Goma, L., Globa, N., Fornea, Iu., și al.-De la inițiativă academică la influență sistemică în sănătate: istoria unei catedre cu viziuni reformatoare. În *Buletinul Academiei de Științe a Moldovei. Revista științifico-practică nr. 2(82)/2025*, pp. 312-317.
 16. Nicolae Testemițanu – nume devenit simbol: 90 de ani de la naștere/IP Univ.de Stat de Medicină și Farmacie *Nicolae Testemițanu*; alcăt.,coord.: Constantin Ețco. – Chișinău: Epigraf, 2017. P. 544. ISSN 978-9975-60-26040

Ludmila Goma, conf. univ., dr. în economie, Catedra de medicină socială și management, IP USMF *Nicolae Testemițanu*, tel.: +37369209226, e-mail: ludmila.goma@usmf.md orcid.org/0000-0003-3865-0909

P.S.:

Ironia sorții a făcut ca publicația dedicată mentorului său să fie ultima în palmaresul primului său ucenic, profesorul Constantin Ețco, care a plecat în eternitate cu misiunea îndeplinită ...

Colegiul de redacție